

Judasar troystarleysu útlit eru ekki okkara!

»Tað var gamalt í Føroyum ikki at dansa og hava aðra skemtan í føstuni. Tað er helst mentanarlíga ein góður siður – kanska verður dansurin og skemtanin so mikið meira at frøast um, tá ið vit ikki hava tey hvønn einasta dag,« sigur Torben Johannesen í føstuprædikuni, hann helt í Vesturkirkjuni mikukvøldið 22. mars, og sum Sosialurin prentar í dag. »Men kristiliga er einki skil í tí! Vit kristnu hava allar grundir til at gleðast og dansa hvønn einasta dag! Tí Judasar útlit eru ikki okkara!«

Tekstur: Pínslusøgan, stykkini 10-11-12, mest hetta brotið:

»Tá ið Judas... sá, at hann var dømdur sekur, tá iðraði hann seg eftir tí og fór við teimum tríati silvurpeningunum aftur til høvuðsprestarnar og hinar elstu og segði: "Eg havi syndað, við tað at eg sveik sakleyst blóð." Men teir søgdu: "Hvat liggur okkum á tí? Tað fært tú sjálvur at siggja til!" Og hann kastaði silvurpengarnar inn í templið og gekk sín veg; og hann fór burtur og hongdi seg.

Men tá ið Heródes við hermonnum sínum hevði hildið Jesus fyrri háð og spott, kastaði hann eitt skartaklæði um hann og sendi hann aftur til Pilatus.

Tann dagin vórðu teir Pilatus og Heródes vinmenn báðir.

Tá ið vit hoyra eina søgu, lesa eina bók ella siggja ein film, so gera vit altíð okkara metingar av teimum persónum, ið eru við. Summar persónar dárar okkum væl – og summar illa, – summir eru kanska so einkisigandi, at vit neyvan geva okkum far um teir, sjálvt um teir sjálvandi onkursvegna hava sín leiklut í søguni ella filminum.

Og kanska liva vit so við í søguni, at vit eisini seta okkum sjálvi í staðið hjá onkrum av persónunum – helst einum av teimum, sum okkum dárar væl.

Soleiðis er ikki, tá ið vit hoyra pínslusøgu Várs Harra Jesu Krists, sum vit repetera í hvørjari føstu – har eru nú ikki so nógvir dæmligir persónar, ið hvussu so er ikki høvuðspersónar, uttan Jesus sjálvur, og so kristilig eru vit helst øll, at vit ikki tora at meta okkum í hansara stað.

Jú, kanska tora vit at ímynda okkum í onkrum av hjápersónunum, sum hava smærri leiklutir: Símun úr Kýrene kanska, sum má bera krossin ein tein, og konurnar og Jóhannes, sum eru við á Golgata, og so kanska Veronika við sveittadúkunum, sum ikki er við í biblúsøgunum, men sum halgissøgur eru um.

Men persónarnar, vit hava hoyrt um í kvøld – hvat skulu vit gera við teir? Hetta vit okkum at meta okkum saman við nakran av teimum?

Tað er so ljótt og ódæmligt, tað, teir standa fyrri, men kortini so menniskjansligt.

Lat okkum fyrst taka Judas. Hann er ikki ein av teimum lærusveinunum, sum vit vita serliga nógv um. Hann er ikki nógv umrøddur í evangeliunum, fyrr enn vit koma til pínslusøguna. Og her hevur hann ikki nakran hábersligan leiklut. Navn hansara er fyrri eftirtíðina komið at merkja "svikjari" – ein judas, – og blóðpeningur og judasarpeningur eru samnevni.

Men hví ger Judas hesa ræðuliga svikagerð? Biblúsøgan gevur ikki aðra grund enn ta, at hann skal vera so óður eftir pengum.

Men svikur tú ein góðan vin fyrri pengar? Onkur hevur ikki hildið ta orsökina verið nóg góða – t.d. í tí stórbæru rokk-operuni um Jesu lív, sum kallast Jesus Christ Superstar, sum bretarnir Tim Rice og Andrew Lloyd Webber hava gjørt, letur Tim Rice Judas vera ein høvuðspersón, ein apostul, sum so við og við fer at ivast um, at Jesus er tann rætti Messias, og til tess at Jesus ikki skal koma at svikja Messias-dreymin hjá jødunum – so ger Judas av at steðga honum – og tí gevur hann upp til høvuðsprestarnar.

Men tað kann nú gera tað sama, hvør orsøkin er, tí um so eitt svik verður gjørt av peningagirnd ella av skilgheit ella av politiskum orsøkum, so er tað svik kortini!

Tá ið Judas sannar, hvat tað er, hann hevur gjørt, so fer hann hagar, ið hann hevði at fara við síni sorg og gremjan, hann fer í templið og sínur: Eg havi syndað við tað, at eg sveik sakleyst blóð! Men prestarnir svara ikki til hansara – og til Jesus kundi hann jú illa fara, tí hann var jú tikin og settur fastur. Og tá ið hann ikki orkaði at liva við síni samvitsku, so fór hann burtur og hongdi seg.

Tað var nú Judas. Og so teir skriftlærðu og prestarnir og hinir jøðarnir, hvussu er teirra leiklutur?

Eisini teir eru við til at gera svik, men teir halda seg vera í sínum góða rætti til at gera tað, tí ein (t.e. Jesus) hevur sett spurnartekin við teirra vald og rættlæti, og tað er næstan líka so alvorligt sum gudsspottan – og tí kalla teir tað eisini tað!

Og teir styðja seg til lógina – bara teir formelt halda lógina – t.v.s. bara teir halda hana eftir bókstavinum, so halda teir seg vera hampamenn: Bara teir ikki dálka tempulkistuna við blóðpeninginum hjá

Judas – og bara teir ikki dálka seg sjálvar við at fara undir tak við gudloysinginum Pilatusi – so halda teir seg kunna eta páska-lambið við góðari samvitsku.

Og so hava teir eisini hvønnannan at styðja seg til – samvitskan órógvur ikki so illa, tá ið fleiri standa saman um skarnsgerðina.

Nei, høvdu teir verið so einsamallir sum Judas, ella vóru teir so frægir menn, sum hann, ið gekk í seg sjálvur – so høvdu teir eisini havt allar góðar grundir at farið burtur og hongt seg!

Og Pilatus, hvussu við honum? Hví befattar hann seg yvirhøvdur við Jesus? Jødiskir religiøsir spurningar vóru jú ikki hansara borð – tað máttu høvuðsprestarnir og ráðið greiða. Og tað vil hann eisini helst. So eftir eina samtalu við tann ákærda, hvar Pilatus kortini verður so mikið rørdur av spurninginum, veit hann sær ikki betur enn at kveistra hann frá sær við einum filosofiskum mótsprungi: Hvat er sannleiki?

Men tá ið prestarnir ikki eru nøgdir við ta jánkaslígu sakarmálsviðgerðina hjá Pilatusi, vaksa teir ákærrurnar: Maðurin hevur

eisini mælt til uppreistur í Galilea, leggja teir afturat.

Og Pilatus grípur um hetta hálmsráðið: Galilea – ja, men so er tað jú Heródesar borð!

Kenna vit ikki øll meir ella minni hetta aftur? Hvussu leingi royna vit ikki at sleppa ckkum undan alvorligum avgerðum við at skúgva tær frammanfyrri okkum?

Men tá ið málið nakrar tímar seinni endar aftur á borðinum hjá Pilatusi, má hann gera okkurt við tað.

Fólkið stendur jú uttanfyri og geylar! – Munnu tey ikki verða nøgd, um hann nú revsar henda mannin eitt sindur? Fyri teirra skyld og fyrri ein ordans skyld? So tiga tey!

Og so ger hann tað, revsar ein óskyldigan – og neyvan var hetta heldur fyrsta ferðin, Pilatus gjørdi tað. – Men hvat! fólkið plagar jú at góðtaka slíkar skoðiprosessir.

Jú, eisini Pilatus kundi havt góðar grundir at gjørt sum Judas: farið burtur og hongt seg!

Og Heródes? Er hansara leiklutur tespilgari hjá okkum at meta okkum saman við? Heródes er glaður um at hitta Jesus. Hann